

ณ กาลครั้งหนึ่ง
ที่ ซาบซึ้งในหทัย [17]
ตอน ภาวนา คืออะไร?

โดย

วันชัย ภู่งาม

ณ กาลครั้งหนึ่ง ที่ ซาบซึ้งในหทัย [17] ตอน ภาวนา คืออะไร?

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

จากการที่ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ เดินทางไปพักผ่อนและสนทนาธรรมกับกลุ่มสนทนาธรรมของคุณฟองจันทร์ วอลซ และเพื่อน ที่จังหวัดกระบี่ ระหว่างวันที่ ๒๖-๒๘ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙ นอกจากจะมีความสนทนาธรรมในเรื่องพระวินัยที่น่าสนใจและได้นำลงไว้ในกระทู้ ณ กาลครั้งหนึ่ง ที่ ซาบซึ้งในหทัย [14]-[16] แล้ว ข้าพเจ้าก็เห็นว่า ยังมีความการสนทนาที่น่าสนใจในเรื่องอื่นอีก จึงถอดความและนำลงเผยแพร่ให้ท่านที่สนใจได้อ่านและพิจารณาด้วย เนื่องจากเป็นความการสนทนาที่ท่านอาจารย์เมตตากล่าวถึงเรื่องการภาวนา อบรมเจริญปัญญา ซึ่งเป็นความการสนทนาที่ไพเราะ ซาบซึ้งใจยิ่งในขณะที่ได้ฟัง จึงขออนุญาตนำมาฝากทุก ๆ ท่านที่สนใจได้รับประโยชน์โดยทั่วกันอีกครั้งหนึ่งนะครับ ขอเรียนว่าไม่ควรพลาดที่จะอ่านและพิจารณาโดยละเอียดจริง ๆ ครับ

- ท่านอาจารย์ : ภาวนา คือ อะไร?
- คุณณภัทร : คือ การอบรม เจริญ
- ท่านอาจารย์ : อบรม หมายความว่า ครังเดียวหรือ?
- คุณณภัทร : ไม่ใช่ครับ
- ท่านอาจารย์ : ต้องอบรม นานไหม?
- คุณณภัทร : นานครับ
- ท่านอาจารย์ : ปัญญาที่เกิดจาก "การอบรมที่ถูกต้อง" จะค่อย ๆ เข้าใจขึ้นไหม?
- คุณณภัทร : ค่อย ๆ เข้าใจขึ้นครับ
- ท่านอาจารย์ : เพราะฉะนั้น เป็นการ "ภาวนา" ไช้ไหม? ที่ "ค่อย ๆ เข้าใจลักษณะของสภาพธรรมะ"
- คุณณภัทร : ใช่ครับ
- ท่านอาจารย์ : เป็นขั้นต้นหรือเปล่า?
- คุณณภัทร : ขั้นต้นครับ
- ท่านอาจารย์ : เพราะฉะนั้น ก็เริ่มจากที่ "สติสัมปชัญญะ" รู้ตรงลักษณะของสภาพธรรมะ ต้องมีความรู้ ว่า ต่างกับ ขณะที่หลงลืมสติ นี่ปัญญามีแล้ว!!! แต่ปัญญาน้อยมาก เพียงแต่สามารถที่จะ "รู้ความต่าง" ของขณะที่หลงลืมสติ กับ ขณะที่สติเกิด เพราะฉะนั้น "อารมณ์ปรากฏดี" กับ สติสัมปชัญญะ ในขณะนั้น ที่เข้าใจลักษณะของสภาพธรรมะ ซึ่งขณะนั้น ไม่ใช่หลงลืมสติ แต่ไม่พอ คนนั้นก็รู้ว่า "ไม่พอ"

เพราะฉะนั้น เข้าใจความหมายของคำว่า "ภาวนา" เลย
อีกนานเท่าไร ที่จะต้องรู้อย่างนี้? ไม่ใช่เพียงขั้นฟัง แต่
"สภาพธรรมะที่ปรากฏดี" กับ "สภาพธรรมะที่ไม่ได้ปรากฏ
ดี" ต้อง "ต่างกัน" ทุกคนมี "แจ้ง" ปรากฏ "ปรากฏดี" หรือ
เปล่า? เห็นไหม? ถ้าไม่ใช่สติสัมปชัญญะ หหมดแล้ว เป็น
เรา เป็นสิ่งนั้น สิ่งนี้ เป็นไมโครโฟน เป็นโต๊ะ เป็นเก้าอี้ จะ
ชื่อว่า "แจ้งปรากฏเป็นแจ้ง" หรือ? ดีหรือ? ไม่ดี เพราะเหตุ
ว่า ไม่ได้เข้าใจในความเป็นธาตุ ซึ่ง "เพียงแจ้ง" ปัญญา
ยังต้องรู้มากกว่านี้อีก "ตรง" อย่างนี้ แต่ว่า "ลึกซึ้งขึ้น
ละเอียดขึ้น" ตามลำดับขั้น กว่าที่จะประจักษ์แจ้งความจริง
ของสภาพธรรมะได้ เพราะฉะนั้น "วิปัสสนาญาณ" มา
จากไหน?

คุณณภัทร :

มาจากความเข้าใจครับ

ท่านอาจารย์ :

มาจาก "ภาวนาที่ละขณะ" นั้นแหละ!!! ถ้าไม่มี "การรู้ตรง
ลักษณะของสภาพธรรมะ" ไม่มีทางที่จะประจักษ์การ
เกิดขึ้นและดับไปของสภาพธรรมะ ไม่มีการที่สภาพ
ธรรมะจะปรากฏโดยความไม่ใช่เรา "นามรูปปริเฉท
ญาณ" ถ้าไม่มี "ปัญญาขั้นฟัง" เลย "สติปัฏฐาน" จะมา
จากไหน? ก็เกิดไม่ได้!!! ก็ไปนั่งทำอะไรกัน? ใช่ไหม?

เพราะฉะนั้น การฟัง ถ้าฟังผิด สติปัฏฐานก็เกิดไม่ได้ การฟังต้องละเอียด ต้องถูก และต้องตรง ว่า "เพื่อละ" แล้วรู้ทันทีที่สภาพธรรมะ พออ่านเจอคำว่า "สภาพธรรมะปรากฏดี" ผู้ที่สติสัมปชัญญะเกิดแล้ว เข้าใจทันที!!! เพราะว่า ก่อนนั้น หลงลืมสติแน่ ๆ เดียวนี้ ใช่ไหม?

แต่ว่า พอสติสัมปชัญญะเกิด จะไม่รู้หรือ? ว่าขณะนั้น ลักษณะของสภาพนั้นที่ปรากฏ ธรรมดา แต่ไม่รู้ ขณะนั้น "ดี" เพราะว่า ลักษณะของความเป็นธาตุ ของความเป็นธรรมะ ของความไม่ใช่ตัวตน แม้เพียงแค่ "เริ่มเกิด" ก็จะนำไปสู่การที่จะชัดเจนขึ้น!!!

...เพราะฉะนั้น เดียวนี้ สภาพธรรมะก็เหมือนเดิม แต่ว่า ความชัดเจนของปัญญา ค่อย ๆ เพิ่มขึ้น!!! ชัดเกลา "ความไม่รู้" จนความไม่รู้ที่สะสมไว้นั้น น้อยลงไป น้อยลงไป เพราะฉะนั้น การที่ใครก็ตาม ไม่มีความเข้าใจ ปริยัติเลย แล้วจะไปปฏิบัติ เอาปัญญาอะไรไปรู้สิ่งที่ปรากฏ!! ไม่มีเลย!!!

เพราะฉะนั้น เป็นผู้ที่ตรงว่า ไม่ใช่เป็นการไปประจักษ์การเกิดดับของสภาพธรรมะ แต่เป็นความเข้าใจ ที่เกิดจากการชัดเจนกิเลส จนกระทั่งความไม่รู้ ค่อย ๆ ลดน้อยลง และสภาพธรรมะ ก็ปรากฏโดยความเป็นอนัตตา โดยเรา

ไม่ได้รู้ล่วงหน้า เพราะนั่นคือ สังขารขันธ เข้าใจเต็มไปทั้ง
คำว่า สังขารขันธ อีก ว่าไม่ใช่เรา...

...เพียงแต่บอกว่า "ขันธ" ไม่ใช่เรา อะไรบ้าง? ไม่ใช่เรา รูป
ขันธ ไม่ใช่เรา เวทนา ความรู้สึก เป็นขันธ ไม่ใช่เรา สภาพ
จำ สัญญาขันธ ไม่ใช่เรา สังขารขันธ ไม่ใช่เรา ก็แค่พูด ใช
ไหม? แต่เวลาที่ขณะนั้น เป็นอย่างนั้น จะต้องรู้เหตุด้วย
ว่ามาจากไหน? เพราะอะไร? อยู่ดี ๆ เกิดขึ้นไม่ได้แน่ ที่จะ
มีความเข้าใจลักษณะนั้น และ สภาพธรรมะที่ดี คือ โดย
ความเป็นธาตุ หรือโดยความเป็นธรรมะ ซึ่งไม่เหมือนกับ
เป็นแก้ว เป็นโต๊ะ เป็นดอกไม้ เป็นแก้ว

เพราะฉะนั้น ธรรมะ ต้องฟังด้วยความเคารพ ด้วยความ
ละเอียด ด้วยความตรง ผู้ที่ตรง จะได้สาระจากพระธรรม
แม้แต่ "ภาวนา" มาจากไหน? วิปัสสนา มาจากไหน? ถ้า
ไม่มีปริยัติเลย มีภาวนาได้ไหม? จึงทรงแสดงไว้ ปริยัติ
ปฏิบัติ ปฏิเวธ หรือ ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ, สัจจญาณ
กิจจญาณ กตญาณ ไม่ให้หลงเข้าใจผิดเลย แม้ว่าจะ
แสดงปริยัติแล้ว ก็ยังต้องถึง "สัจจญาณ" หรือเปล่า? ถ้า
ไม่ถึง ก็ไปสำนักปฏิบัติกัน ไปหลงว่า นี่ใช่แล้ว ทั้ง ๆ ที่
การอบรมไม่พอ ปัญญาที่จะค่อย ๆ รู้ความต่างกัน ของ
ขณะที่หลงลืมสติ กับ ขณะที่สติเกิด ยังไม่พอ!!!

เมื่อยังไม่พอ จะไปหวังอะไร? นอกจาก "เข้าใจขึ้น" หนทางเดียว!! และ สภาพธรรมะ ก็ปรากฏกับ "ปัญญา" แน่ ๆ "ไม่ใช่เรา" แน่ ๆ แต่ต้องปัญญา แน่ ๆ ที่เข้าใจถึง ระดับที่สภาพธรรมะนั้นั้น จะปรากฏ ละความไม่รู้ ละความ ต้องการ ต้องละความต้องการ ละความสงสัย พร้อมกัน ไป เพราะว่า จะต้องดับอนุสัยกิเลส ที่เป็นทิวฏฐานุสัย วิจิกิจฉานุสัย...

...เพราะฉะนั้น "ความรู้" สำคัญที่สุด และต้องเป็นผู้ตรง ว่า "รู้" เป็นธรรมะอย่างหนึ่ง "ไม่ใช่เรา" ตั้งแต่ขั้นฟัง นี่คือ "ขั้นฟัง" กว่าจะค่อย ๆ รู้จริง ๆ และ สภาพธรรมะปรากฏ จริง ๆ ขณะนั้น ไม่มีความสงสัย เพราะสะสมความรู้มา ตามลำดับขั้น ถึงเวลาที่สภาพธรรมะปรากฏ ปรากฏกับ ปัญญาและสติสัมปชัญญะ ไม่ใช่ปรากฏกับเรา!! ไม่ใช่ ปรากฏกับความไม่รู้!! ไม่ได้ปรากฏกับความสงสัย!!!

เพราะฉะนั้น เริ่มเข้าใจว่า "ปัญญา" คือ "ความเห็น ถูกต้อง" ในอะไร? ในสิ่งที่มีจริง ๆ และ กำลังมี!!! แล้วรู้ ตามความเป็นจริงว่า นี่ "กำลังฟัง" ยังไม่สามารถที่จะ "ถึง เฉพาะลักษณะของสภาพธรรมะ" ตรงตามที่ได้ฟัง!! และ

ใครก็ไปทำไม่ได้ นอกจากเห็นประโยชน์ เห็นคุณค่า ว่า
จิตอย่างนี้ เน่า ๆ สกปรก มีแต่กิเลส เยอะ มากมาย มี
ความไม่รู้ที่ชาติ นับไม่ถ้วน จะไปรู้อย่างนั้น ได้หรือ? นี่
ต้องตรง!!!!

...ต้องขัดเกลาตรงนี้ ตรง "จิต" ซึ่งไม่รู้ เพราะฉะนั้น ที่
กล่าวว่า ละชั่ว ทำความดีให้ถึงพร้อม ชำระจิตให้บริสุทธิ์
จากอกุศล จากความไม่รู้ จากการยึดถือสภาพธรรมะว่า
เป็นตัวตน มีฉะนั้น จะไม่เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้า
ไม่ได้ทรงแสดงความจริงให้คนอื่นได้สามารถที่จะรู้อย่าง
นี้ได้

แต่ต้องเป็นผู้ตรง และเป็นไปเพื่อละ จะไม่มีการคิดเลยว่า
เรารู้แค่นี้แล้ว อย่างนี้ จะไม่มีเลย!!! เพียงแต่ว่า ไม่รู้
เยอะ!! เยอะมาก ทั้งวัน หลงลืมสติทั้งนั้น!! แล้วก็รู้ด้วย
ว่า ปัญญาเกิด ท่ามกลางอกุศลจริง ๆ ชั่วขณะนิดเดียว
แล้วก็ดับ แล้วมีปัจจัยพอที่จะ เนือง ๆ บ่อย ๆ ไหม? แล้ว
ถ้าไม่เกิด อยากให้เกิดไหม? ไปทำอย่างอื่นให้เกิดไหม? นี่
ก็ผิดอีกแล้ว!!!

เพราะฉะนั้น เรื่องผิด เรื่องไม่ยาก แต่เรื่องที่จะต้องมีความตรงต่อธรรมะ ถึงจะรู้ตามความเป็นจริง ว่านี่ "คิด" แท้จริงอย่างนี้ อย่างนี้เลย คิดเองก็ได้ จะเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ กับ "ไม่ใช่คิด" ต่างกันแล้วใช่ไหม? แล้วโดยความเป็นอนัตตา แล้วในขณะนั้น ทันที!!!

หนทางนี้ เป็นหนทางที่จะมั่นคง ในความเป็นอนัตตา คือ ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เราจะไม่มีความสงสัยในความเป็นธรรมะ แต่ยังไม่ดับเป็นสมุทเขต ปัญญาจะรู้ด้วยว่า สงสัยเป็นธรรมะ มิฉะนั้น สงสัยเป็นเรา เตือนร้อนแล้ว เพราะฉะนั้น "ทุกอย่างเป็นธรรมะ" คำนี้คำเดียว ถึงความเป็นพระอรหันต์ แต่ต้องเป็นปัญญาที่รู้จริงๆ !!!...

กราบเท้าบูชาคุณ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ที่เคารพยิ่ง
ขออนุโมทนาในกุศลจิตของทุกท่านครับ

